

Ю.В. ДЕЛІЯ,
кандидат юридичних наук
(Донецький юридичний інститут МВС України)

ОКРЕМІ ПИТАННЯ МЕТОДОЛОГІЇ ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОБЛЕМ ПРАВОТВОРЧОСТІ СУБ'ЄКТІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ

Ключові слова: методологія правотворчої діяльності, публічна влада, суб'єкти місцевого самоврядування, локальна нормотворчість, проблеми правотворчості.

Однією з найбільш впливових складових публічної влади, що сприяє забезпеченню ефективності соціального управління й демократичного розвитку держави, є місцеве самоврядування. Реалії сьогодення висувають особливі вимоги до діяльності органів публічної адміністрації, тому вкрай важливо, щоб взаємодію органів місцевого самоврядування із суб'єктами державної влади було побудовано на демократичних засадах.

У спеціальній літературі питання методології правотворчості суб'єктів місцевого самоврядування залишаються недостатньо дослідженими. Окремі аспекти означеної проблематики досліджували у своїх працях науковці різних поколінь, серед них В.Б. Авер'янов, О.Ф. Андрійко, М.О. Баймуратов, О.В. Батанов, М.І. Корнієнко, В.І. Курило, М.П. Орзіх, В.Ф. Погорілко, Ю.М. Тодика, О.Ф. Фрицький, В.Л. Федоренко, В.М. Шаповал, Ю.О. Тихомиров та інші автори. Слід зазначити, що питання методології є предметом постійної уваги не лише вчених, які займалися дослідженнями проблем конституційного, муніципального та адміністративного права, але й науковців інших галузей знань.

Метою цієї статті є аналіз юридичної природи методології правотворчої діяль-

ності суб'єктів місцевого самоврядування, а також спроба розробити відповідні практичні рекомендації. Для досягнення визначеної мети було проаналізовано наявні наукові розробки і стан чинного законодавства у контексті досліджуваної тематики та встановлено етапи генезису правотворчості суб'єктів місцевого самоврядування.

У руслі даного дослідження під час аналізу питань правотворчої діяльності суб'єктів місцевого самоврядування в Україні в контексті сучасних правових досліджень вбачається за доцільне конкретизувати їх правове підґрунтя, у тому числі відповідних методів та принципів дослідження.

Становлення та вдосконалення правотворчої діяльності органів місцевого самоврядування, а відповідно, – й інституту місцевого самоврядування в Україні загалом відбувається одночасно з процесами подальшої розбудови правової держави та громадянського суспільства. Місцеве самоврядування – один з найважливіших атрибутів демократичної правової держави, що передбачає децентралізацію влади, розширення можливостей для участі громадян в управлінні справами держави і суспільства.

Правотворча діяльність суб'єктів місцевого самоврядування являє собою про-

цес вдосконалення чинного права у сфері місцевого самоврядування в руслі правових принципів. Звертаючись до методології правотворчої діяльності місцевого самоврядування, слід зазначити, що це питання правотворчої політики як базової категорії вказаного інституту. Адже правотворчість суб'єктів місцевого самоврядування – процес створення права, що є важливою складовою правового регулювання. Адже, як зазначав Д. Каримов, такий процес має важливе значення для правового регулювання, розвитку та ролі права в цілому [5, 90].

Предметом методології є вивчення методів, засобів та прийомів, за допомогою яких набуваються та обґрунтовуються нові знання в науці. Зазначене дозволяє виокремити в методології науки динамічний та статичний аспекти аналізу. Динамічний аспект пов'язується з аналізом проблем генезису, походження та розвитку наукового знання, що дає можливість говорити про методологію наукового дослідження, зорієнтованого на пошук нового знання. Статичний аспект методології зорієнтований на вивчення та аналіз результатів отриманого знання, його форм і структур. У цьому випадку йдеться про методологію існуючого знання як результату попереднього дослідження [14, 7–8].

Слід погодитися з думкою В.М. Селіванова, який зауважує, що «...проблеми якісного перетворення вітчизняної, у тому числі правової, системи зводили і продовжують зводити до реформування модернізації лише окремих сторін цієї системи...». Дослідник підкреслює, що основні причини такого стану справ полягають у тому, що особливістю сучасного стану національної юридичної науки з гносеологічної точки зору є певна невизначеність її методологічних і теоретичних підвалин та настанов [15, 21–28].

На думку Г.В. Гребенькова та Є.С. Назимка, авторів монографічної праці «Методологія кримінально-правових досліджень», метою будь-якої наукової розвідки

є пошук і встановлення аргументованих пояснень того чи іншого явища (процесу). Очевидно, що успіх дослідження значною мірою залежить від правильно обраних методів, які можуть сприяти досягненню його мети. Це твердження особливо актуальне для сучасної юридичної науки, перед якою постають все нові завдання, пов'язані із розробленням як теоретичних, так і практичних механізмів реалізації прав, свобод та законних інтересів людини і громадянина. Основна мета цих розробок полягає у закладенні необхідних науково-теоретичних засад для нормотворчої та правозастосовної діяльності, спрямованої на забезпечення безпеки людини, суспільства, держави та світу в цілому [2, 21–28].

З цього питання Т.І. Тараконич зауважує, що, на жаль, до теперішнього часу не розроблено науково обґрунтованої методології дослідження правового регулювання, яка б дозволяла систематизувати різні підходи щодо питання правового регулювання, його особистостей, взаємодії із суміжними правовими категоріями [17, 15]. Зазначене свідчить про актуальність, багатоаспектність та важливість для процесу наукового пізнання правотворчої діяльності як суб'єктів органів місцевого самоврядування, так і місцевого самоврядування загалом.

У сучасній методологічній науці відомо принаймні два підходи до розвитку знання. Історично початковим слід вважати той, що одержав найменування кумулятивного (накопичувального). Згідно з цим підходом, знання розвиваються в результаті послідовного нарощування його фактичного (факультативного) змісту. Формою розвитку такого знання є певною мірою загальноприйнята картина світу, визнана як матерія по відношенню до всіх інших теоретичних висновків, які впливають із досвідної верифікації одержаних фактів. При цьому слід урахувати, що власне мета-теорія спирається на цілком очевидні інтуїції або на те, що І. Кант називає розсудливим знанням, яке в свою чергу, спирається

а ргіогі як на схему, в якій варто лише заповнити «цеглинками» нових фактів прогалини картини світу [1, 3].

У науковій розвідці Ю. Кунева «Методологія дослідження державно-правових явищ як актуальна проблема», яка взагалі є сміливим та аргументованим дослідженням, вибір методології – це основоположне питання для адекватного та повного визначення об'єкта пізнання [7, 118].

Методологія – система конкретно-теоретичних підходів (методів) до уявлень про будь-яке явище, предмет або закономірність тощо. Отже, методологію дослідження нормотворчої діяльності суб'єктів місцевого самоврядування може бути в загальному вигляді визначено як систему теоретичних і таких, що засновані на результатах правових досліджень, знань, поглядів, уявлень про юридичну природу процесу створення норм і правил з ініціативи та за участю відповідних органів місцевого самоврядування.

З урахуванням наведеного, звертаючись до сутності методології як наукової категорії, слід з'ясувати зміст, який вкладається у цей термін. У радянській правовій літературі під категорією «методологія правознавства» прийнято розуміти обумовлену діалектико-матеріалістичним методом сукупність певних теоретичних принципів, логічних прийомів та спеціальних методів (способів) дослідження державно-правових явищ [9, 116].

Окремі питання методології дослідження порушувалися у радянській та пострадянській науковій літературі, про що свідчать праці В.Б. Бабкіна, С.Г. Гусарева, Д.А. Керімова, М.І. Козюбри, Р. Лукича, А.Д. Машкова, Н.Н. Тарасова, О.Д. Тихомирова, Т.І. Тарахонич, В.М. Сирих, В.М. Селіванова, Л.В. Петрової, Г.І. Рузавіна, Р. Циппеліуса, В.Л. Федоренка й ін.

Методологія науки починає формуватися у другій половині XIX ст. [17, 18]. У сучасній теорії права методологія розуміється як теоретична основа та способи організації пізнавального процесу, що характе-

ризують пізнання з погляду його загальних форм, можливостей пізнавальних засобів та механізмів, які зумовлюють логічну послідовність наукового дослідження [3, 25]. Методологія – це упорядкована система взаємоузгоджених світоглядних принципів і методів, які дозволяють усебічно та комплексно дослідити юридичні властивості та якості конституційно-правових явищ, процесів і режимів, пізнавати їх сутність і зміст, призначення в національно правовій системі в контексті розвитку вітчизняного конституціоналізму [11, 21].

На підставі аналізу концептуальних підходів до визначення категорії «нормотворча діяльність суб'єктів місцевого самоврядування», а також суто правових аспектів регламентації відповідних процедур можна твердити про багатогранність цього напрямку роботи органів місцевого самоврядування. Питання локальної нормотворчості (або, як зазначається у більшості наукових джерел – правотворчості) за участю органів місцевого самоврядування у національному праві врегульовано переважно нормами конституційного та муніципального права. Отже, при цьому застосовуються, відповідно, методи конституційно-правового та муніципально-правового регулювання суспільних відносин, тобто йдеться про методи впливу суб'єктів недержавної публічної влади – органів місцевого самоврядування, у межах юридично закріплених форм, правил і повноважень, на поведінку та волю чітко визначеного кола учасників правовідносин – членів територіальної громади, або адміністративно-територіальної одиниці, на яку поширюється територія дії рішень органів місцевого самоврядування.

У науковій теорії конституційного та муніципального права також застосовується відповідна методологія, а саме загальнонаукові методи пізнання – гносеологічний, діалектичний, порівняльно-правовий, аналізу й синтезу тощо. Слід підкреслити, що методологія муніципально-правової науки має своєрідну, складну внутрішню

структуру та загалом є заснованою на загальних філософських засобах і способах наукового пізнання системних зв'язків між її основними напрямками досліджень, одними з яких є питання локальної нормотворчості і правового статусу органів місцевого самоврядування.

Заради об'єктивності слід зазначити, що теоретичні питання діяльності органів місцевого самоврядування і посадових осіб також є предметом уваги вчених – фахівців у галузі адміністративного права. Це пов'язано з тим, що лише на початку століття з конституційного та адміністративного права відокремилася і сформувалася в самостійну правову галузь муніципальне право, тоді як за часів радянської правової школи окреслені питання (місцевого самоврядування) були міцно вмонтовані в діяльність державної виконавчої влади.

Водночас, визначення сутності категорії «місцева нормотворчість», детермінація її від іншої суміжної категорії – «локальна нормотворчість», постаючи важливим результатом будь-якого ґрунтовного правового дослідження, не вичерпує його мети і завдань. Методологічні «а пріорі» правотворчої діяльності суб'єктів місцевого самоврядування виходять на перший план, ураховуючи те, що в Україні продовжують відбуватися докорінні зміни у сфері державного управління, триває адміністративна, адміністративно-територіальна реформа, та реформа місцевого самоврядування. Залишається не вирішеною і низка стратегічних питань, яким бажано б мати більш комплексне, системне та наукове вивчення.

Варто звернути увагу на те, що категорія «нормотворча діяльність суб'єктів місцевого самоврядування» має ознаки системності. Вона як елемент входить до більш складної системи – такої, як «правотворчість місцевого самоврядування» і «функція місцевого самоврядування». У свою чергу, дефініція «функція місцевого самоврядування» є елементом (складовою частиною) більш ширших категорій

– «місцеве самоврядування», «держава», «суспільство». Усі ці системи перебувають у постійному русі. Вони розвиваються, взаємодіють, доповнюють одна одну. Тому є необхідність у детальному вивченні всіх зазначених категорій для більш цілісного дослідження обраного об'єкта пізнання.

Науковий інтерес до вивчення цього питання, як справедливо зазначає О. Кузьмінський, пояснюється тим, що «...в сучасних соціальних правових державах необхідно змішувати акценти саме в бік різноманітних структур громадянського суспільства». Це обумовлено, перш за все, кризовими явищами в розвитку соціальної функції держави в деяких країнах світу, зокрема у Франції, Швеції, Німеччині та інших, де протягом тривалого часу спостерігався фактичний перерозподіл діяльності зі здійснення соціальної функції на користь державно-владних структур. Це призвело до серйозних проблем в соціальній та економічній сферах вказаних країн, де все частіше постає питання реформування соціальної політики. Не можна відкидати й той факт, що зміщення акцентів відбувається під безпосереднім впливом високорозвиненого громадянського суспільства, яке останнім часом відіграє значну роль в реалізації соціальної політики державою [6, 30–31]. Саме в інституті місцевого самоврядування сьогодні закладено значні можливості у сфері соціального управління, розвитку громадянського суспільства, розбудови держави.

Методологія дослідження проблем системи і структури досліджуваної категорії права сформувалась у контексті утвердження загальнофілософських уявлень про право, багатоманітність його форм і способів існування, а також про його соціальне призначення в суспільстві та державі. Лише після ідеологічно-правового й організаційного оформлення перших юридичних шкіл у державах Європи і США в середині XIX ст. і, власне, після запровадження юридичної методології як самостійного напряму наукознавства мали місце перші

спроби формування системного теоретико-методологічного інструментарію для дослідження проблем конституціоналізму та державознавства, включаючи проблеми системи і структури конституційного (муніципального) права.

На думку О.Ф. Скакун, за своєю сутністю поняття «методологія» становить «комплекс конкретних способів, логічних прийомів та принципів пізнання загальних і конкретних закономірностей виникнення, структури, розвитку та функціонування» [16, 52]. Це також і шлях чи спосіб досягнення певних результатів у пізнанні та практиці. Таким чином, методи діяльності органів місцевого самоврядування – це, поперше, прийоми, способи дій, які здійснюються у процесі недержавного соціального управління, та, по-друге – це способи пізнання змін у суспільному житті громадян у процесі реалізації управлінських функцій. Очевидно, що перша і друга група вказаних методів діяльності будь-якого органу управління, в тому числі й самоврядного, визначається методом науки державного управління загалом і науки конституційного, адміністративного і муніципального права зокрема.

Аналізуючи далі зазначене питання, О.Ф. Скакун зазначає, що конкретний спосіб – інструмент пізнання, необхідний для осмислення конкретного зрізу досліджуваного об'єкта [16, 52]. Також слід погодитися з думкою П.М. Рабіновича, який твердить, що для загальної теорії держави та права метод правового регулювання – це спосіб владного впливу на суспільні відносини, який здійснюється за допомогою юридичних засобів [13, 53].

Загальновідомо, що кожна наука має власний метод, під яким розуміють систему правил, прийомів і способів пізнання предмета її дослідження. Метод науки – це «спосіб, підхід, інструмент, яким користується певна наука для дослідження закономірностей, що становлять її предмет». Це набір різноманітних засобів, які використовуються у тій чи іншій науці і

дають можливість всебічно пізнати її предмет. Тут під методом теоретичного дослідження розуміється сукупність прийомів досягнення поставленої наукою мети чи вирішення конкретного дослідницького завдання, а під методологією – вчення про використання в певній науці систему наукових понять, ідей і методів їх реалізації, що збагачують практичний досвід і відображують закони процесів, тобто процесів управління. Система наукових понять, доповнених методами теоретичних досліджень, тобто їх методологією, утворює теорію управління [8, 39].

На думку В.Л. Федоренка, формування відповідної методології неможливе поза межами методології права загалом і методології конституційно-правової науки зокрема [19]. Водночас, слід визнати, що методологія дослідження того чи іншого правового явища не може бути сформованою без урахування попереднього теоретико-методологічного досвіду вивчення подібних явищ.

На думку О.С. Шугриної, для місцевого самоврядування як публічно-правового інституту характерна перевага публічно-правових методів, хоча предметна діяльність органів місцевого самоврядування, пов'язана з реалізацією їх компетенції, регулюється приватно-правовими методами. На її думку, правове регулювання відносин у сфері місцевого самоврядування будується на поєднанні приватноправового (диспозитивного) та публічно-правового (імперативного) методів [20, 64]. Виділяють такі методи дослідження правотворчості суб'єктів місцевого самоврядування: імперативний, диспозитивний, рекомендаційний та декларативний.

Слід підтримати пропозицію В.Ф. Погорілка, який зазначає, що пріоритетним є імперативний метод, оскільки норми муніципального права регулюють, насамперед, відносини влади, народовладдя, які опосередковують собою місцеве самоврядування. Вплив муніципального права на суспільні відносини у сфері місцевого са-

моврядування здійснюється шляхом застосування відповідних правових норм в ході безпосереднього волевиявлення (місцевих референдумів, виборів тощо), а також органами та посадовими особами місцевого самоврядування [10, 8]. Імперативність методу проявляється в тому, що в разі невиконання норм муніципального права, настає відповідальність згідно з чинним законодавством [12, 5].

За допомогою методології маємо змогу правильно визначити місце муніципально-управлінської діяльності в динамічних і складних процесах правоутворення у сфері місцевого самоврядування та правотворчої діяльності його суб'єктів, а так само – правореалізації, виявити об'єктивні закономірності генези, розвитку та функціонування правових суспільних відносин, висвітлити реальну значущість законності й правопорядку в конкретних країнах та у світовому масштабі, правильно визначити можливості закону та суду в боротьбі проти порушень права, в соціальному контролі над такою, що відхиляється, поведінкою індивіда, в його реалізації. Тільки зрозумівши сутність права, ми позбуваємося юридичного нігілізму, що спричиняє велику шкоду, як і від небезпечних надій на безмежні можливості державно-правової діяльності – можемо з достатньою науковою достовірністю окреслити шляхи та межі впливу юридичної форми на економічні й інші відносини [21, 116].

Слід погодитися з твердженням відомого російського вченого Д.А. Каримова, який зазначає, що без історичного відтворення правового розвитку виключається можливість логічного усвідомлення його закономірностей [4, 112–113]. На його думку, враховуючи детермінацію категорії «методологія» в юридичній науці, методологія права відіграє не лише онтологічну, а й гносеологічну роль у дослідницькому процесі [18, 90]. Це твердження загалом слід відносити і до науки конституційного та муніципального права. На кожному історичному етапі свого розвитку наука консти-

туційного права виробляла власні підходи до категорії «методологія», що зумовлювалося розвитком соціально-економічних відносин, науки та її методології загалом і розвитком конституційного та, відповідно, муніципального права як галузі.

Сучасні дослідники виникнення місцевого самоврядування на нинішніх українських землях тісно пов'язують виникнення відповідної методології правового регулювання з започаткуванням і розвитком держави – Київської Русі. Хоч більш глибокий аналіз історичних джерел, писаних пам'яток дає підстави вважати його історично старшим за державу.

Відповідно і питання методології дослідження феномену місцевого самоврядування, як різновиду публічної влади, можемо прослідкувати розвиток цього інституту в історичних межах. Дослідження цієї проблематики в українській науковій думці має міцне коріння і умовно можуть бути поділені на три періоди, а саме:

- перший період (середина ХІХ – початок ХХ століття), що репрезентований науковими розробленнями таких відомих учених, як М.С. Грушевський, В.О. Ключевський, В.Б. Антонович, В.О. Липинський, С.М. Соловйов. Ці дослідники складають ядро школи світових ліберальних поглядів на державу і роль в ній місцевого самоврядування;
- другий період (радянська історична наука в 20–80 рр. ХХ століття), що потребує обов'язкового врахування тієї обставини, що протягом зазначеного часу значна частина України перебувала у складі СРСР. Тому не можна не брати до уваги поглядів на державу і місцеве самоврядування таких відомих російських вчених, як К.Ф. Шеремет, Ю.А. Тихомиров, Б.Д. Греков, М.І. Пискотін та інші;
- третій період (сучасний період в розвитку Української держави),

який репрезентовано дослідженнями таких відомих істориків і правознавців, як А.Й. Рогожин, М.М. Страхов, В.Д. Гончаренко, Ю.М. Алексєєв, С.В. Кульчицький, А.Г. Слюсаренко, П.П. Музиченко та багатьох інших.

Характеристика методології дослідження проблем правотворчої діяльності суб'єктів місцевого самоврядування потребує, насамперед, формування гармонійної та вивіреної інтегральної системи світоглядних принципів і методів пізнання цього явища муніципального (суспільного) буття. Відтак зміст відповідної методології розкривається в юридичних властивостях її принципів і методів.

Таким чином, на підставі наведеного може бути запропоновано визначення методології дослідження правотворчої діяльності суб'єктів місцевого самоврядування в Україні як системи прийомів і способів, які застосовуються в певному порядку органами та посадовими особами місцевого самоврядування, у межах законодавчо встановленого процесуального порядку розроблення та прийняття, змінення й доповнення правил поведінки з питань міс-

цевого значення на підставі повноважень, наданих цим органам і посадовим особам Конституцією та законами України.

На нашу думку, методологія дослідження проблем нормотворчості суб'єктів місцевого самоврядування в Україні є впорядкованою сукупністю взаємоузгоджених світоглядних принципів і методів, що дозволяють усебічно та комплексно дослідити юридичні властивості та якості системи національного права у сфері місцевого самоврядування і визначити сутність та зміст правових зв'язків між її основними складовими елементами.

Можна твердити, що на сьогодні в Україні триває процес формування методології дослідження проблем у сфері місцевого самоврядування та правотворчості суб'єктів місцевого самоврядування, з урахуванням природно-правових та інших світоглядних принципів і методів та їх потенціалу у дослідженні проблем системи і структури конституційного, адміністративного та муніципального права України. Адже на сьогоднішній день саме місцеве самоврядування спроможне бути ресурсом розвитку держави та демократії в Україні.

Список літератури:

1. *Гребеньков Г.В.* О методологических принципах познания права / Г.В. Гребеньков // Проблемы правознавства та правоохоронної діяльності. – 2009. – № 4. – С. 3–11.
2. *Гребеньков Г.В.* Методологія кримінально-правових досліджень: науково-практичний посібник / Г.В. Гребеньков, Є.С. Назимко. – Донецьк: Цифрова типографія, 2012. – 200 с.
3. *Загальна теорія держави і права: підручник* / [за ред. В.М. Цвіха, О.В. Петришина]. – Харків: Право, 2009. – 584 с.
4. *Керимов Д.А.* Методология права: Предмет, функции, проблемы философии права / Д.А. Керимов. – 4-е изд. – М.: Изд-во СГУ, 2008. – 521 с.
5. *Керимов Д.А.* Философские проблемы права / Д.А. Керимов. – М., 1972. – 342 с.
6. *Кузьмінський О.* Проблеми методології дослідження соціальної функції держави / О. Кузьмінський // Проблеми державотворення і захисту прав людини в Україні: матеріали XII регіон. наук.-практ. конф. (Львів, 09–10 лютого 2006 р.). – Львів, 2006. – С. 30–31.
7. *Кунєв Ю.* Методологія дослідження державно-правових явищ як актуальна проблема / Ю. Кунєв // Право України. – 2009. – № 11. – С. 118–123.
8. *Малиновський В.Я.* Державне управління: навч. посібник. / В.Я. Малиновський. – Луцьк: Вежа, 2000. – 560 с.

9. Марксистско-ленинская общая теория государства и права. Основные инструменты и понятия. – М., 1970.
10. Муніципальне право України / [за ред. В.Ф. Погорілка, О.Ф. Фрицького]. – К.: Юрінком Інтер, 2001. – 352 с.
11. *Погорілко В.Ф.* Конституційне право України: підручник / В.Ф. Погорілко, В.Л. Федоренко. – 3-вид., перероб. і допр. – К.: КНТ, Ліра-К, 2011. – 532 с.
12. *Постовой Н.В.* Муниципальное право России / Н.В. Постовой. – М., 1998. – С. 5.
13. *Рабинович П.М.* Основи загальної теорії права та держави / П.М. Рабинович. – К., 2001.
14. *Рузавін Г.И.* Методология научного познания: учеб. пособие для вузов / Г.И. Рузавин. – М.: ЮНИТИ – ДАНА, 2005. – 287 с.
15. *Селіванов В.М.* До проблеми методологічного забезпечення теоретичного аналізу державотворення і правотворення в Україні / В.М. Селіванов // Право України. – 2006. – № 4. – С. 21–28.
16. *Скакун О.Ф.* Теорія держави і права (енциклопедичний курс): підручник / О.Ф. Скакун. – Харків: Єспада, 2005. – 840 с.
17. *Тарахонич Т.І.* Методологічні підходи та принципи дослідження правового регулювання / Т.І. Тарахонич // Часопис Київського університету права. – 2009. – № 3. – С. 15–19.
18. *Федоренко В.Л.* Система конституційного права України: теоретико-методологічні аспекти : монографія / В.Л. Федоренко. – К.: Ліра-К, 2009. – 580 с.
19. *Федоренко В.Л.* Теоретичні основи системи конституційного права України: дис. ... канд. юрид. наук: спец. 12.00.02 / В.Л. Федоренко. – К., 2005. – 549 с.
20. *Шугрина Е.С.* Муниципальное право: учебник / Е.С. Шугрина. – 3-е изд., перераб. и доп. – М.: Норма, 2010. – 528 с.
21. *Ющик О.* Про необхідність пізнання сутності та визначення поняття права / О. Ющик // Право України. – 2010. – № 4. – С. 106–113.

РЕЗЮМЕ

В статье исследуются вопросы методологии правотворческой деятельности субъектов местного самоуправления в Украине. Раскрываются основные этапы генезиса методологии правотворческой деятельности муниципального правотворчества, а также практика деятельности данного института в современных условиях.

SUMMARY

In article theoretical and practical questions law-creative work activity of subjects of local government in Ukraine are investigated, namely principles on which such activity is based. Principles law-creative work of subjects of local government, and also practice of their application in modern conditions reveal. Recommendations concerning legislation perfection in noted sphere are formulated.

Рекомендовано кафедрою теорії та історії держави і права

Подано 15.04.2012.